

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік 20 кор.
на пів року 10 кор.
на чверть року 5 кор.
на місяць 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік 16 рублів
або 36 франків
на пів року 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі члени по 16 сот.

РУСЛАН

«Виреш ми очи і душу ми виреш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня
трім неділь і руских свят
5 1/2 год. пополудни.

Редакция, адміністрация і
експедиция «Руслана» під ч. 1.
пл. Домбровського (Хорунщини). Експедиция місцева в Агенції Соколовського в пасажи Гайсмана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженє. —
Рекламації неопечатані вільні
від порта. — Оголошеня зви-
чайні приймають ся по ціні
20 с. від стрічки, а в «Наді-
сламі» 40 с. від стрічки. По-
дяки і приватні донесеня по
30 с. від стрічки.

Угорське пересилене.

(X) В угорськїм пересиленю проявили ся чималі труднощі і набрали поважного значіння. Після невдачі Тиси покликано хорвацького бана гр. Куен-Гедерварія до Відня, а хоч не поручено єму ще формально утвореня міністерства, всеж таки з усіх пересправ видно, що єго вибрано до переведеня сеї задачі. Під проводом цісаря відбували ся наради, в котрих окрім спільних міністрів брали участь також обидва міністри кр. оборони а також міністер-президент др. Кербер. Із сего виходить, що наради доторкували ся справ, які обходять обидві половини держави і цілу монархію, справу одноцілности армії. Після тих нарад виїхав бан до Пешту, щоби там вести пересправи не лише з більшістю, але і з опозицією і тим способом належно розвідати ся про домаганя всіх сторонниць і про загальне положенє політичне і парламентарне. Вслід сих пересправ має бан ще протягом нинішнього дня предложити монарсі і аж тоді одержить формальне порученє зложити нове міністерство.

В Пешті повитано бана вельми холодно навіть в ліберальнім сторонництві, до якого він себе зачисляє, а ще найбільш прихильности заявляють єму т. зв. староліберали, приятелі гр. Стефана Тиси. В розмовах з ріжними угорськими політиками і з дневникарями запевняв гр. Куен, що він не має ще порученя утворити нове міністерство, лише розвідати ся про домаганя сторонниць і політичне положенє, і здати про се справу монарсі яко єго повірник. Він запевняє, що на случай покликаня єго на шефа правительства, взяв би ся він до реорганізації ліберального сторонництва, нині вельми розстроєного, щоби відтак довести до можливих взаємин з іншими сторонництвами. Також взяв би він під розвагу домаганя опозиції, о скільки они відпозідають реальним національним потребам. Він має намір правити парламентарно, одначе наставав би рішучо на позитивну працю сойму і обмеженє обструкції заостренєм регуляміну. Від згоди на таке заострене регуляміну будуть зависимі можливі уступки що-до військової предлоги.

Ті уступки, над якими відбувала ся в неділю згадана в горі нарада під проводом цісаря, змагають на основі останних вістий до того, щоби в бранці не набрано висшого числа рекрутів 123.000, лише дотеперішнє 103.000, а лише для обслуги нових гавбиць і маринарки мало би ся крім того набрати около 7.000 рекрутів. Окрім того мала би бути в закондатних тілах вже в найближнім часі внесена предлога про заведенє дволітної служби військової.

Сих уступок, про які відбувала ся нарада в неділю під проводом цісаря, домагала ся вже перед тим опозиція від Селя, одначе він усе її відправляв з нічим. Тепер вже, коли міродатні круги годять ся з тими уступками, опозиція, як нас звіщають, не хоче ними вдоволити ся і насува-

ють ся поважні сумніви, чи заходи гр. Куен-Гедерварія доведуть до якого успіху.

З Пешту іменно звіщають, що независиме сторонництво бажає назад взяти се компромісове внесенє, яке свого часу подавав Кошут Сельови.

Для Австрії се іменно цікаве, як тоді уложать ся справи, наколи в Угорщині наслідком усуненя або зміни військової предлоги настане ще більший заколот. Рада державна ухвалила підвишенє число рекрутів з усілем, що оно має наступити в міру того, як сим домаганям вдоволять з угорського боку. Се тепер річ спільного міністерства виснувати з сего відповідні послідовинї. Наколи Угри призволять лише зменшенє число 108.000 рекрутів, тоді і в Австрії на основі §. 2. військового закона прийде ся доставити лише відповідне число. Австрия має спромогу на 1. жовтня доставити потрібне число рекрутів. Колиж би в Угорщині наслідком заколоту і пересилена не можна на 1. жовтня доставити тільки рекрутів, як вимагають закони, тоді Угорщина нарушила-б квоту і витворила би свобідну дорогу до нового управильненя справи. А що тоді в радї державній се управильненє випало би так, що ухвалено би обниженє квоти, сего не треба доказувати. Всі ті обставини вказують, як поважні розміри прибирає угорське пересилене.

Записи бл. п. о. Антонія Бончевського.

Американська «Свобода» пише про спадщину по бл. п. о. Бончевскім:

Вже пятий місяць минає від часу, коли Американська Русь похоронила свого найліпшого сина бл. п. о. Антонія Бончевського. Найліпшого свого сина, кажемо, бо покійний о. Бончевский не лиш за життя свого жертвував до послідної хвилі всі свої сили для добра Русь, але також подбав о се, щоби, коли єго не стане вже між живими, навіть в той час міг він бути позиточним тому народови, котрий так горячо любив. А подбав він о се через полишенє, як на нашу Русь, досить великих запасів, котрі принесуть немалу користь руському загалови і будуть во вік пригадувати Русянам ту цвру, повну жертволюбія та горячої любови душу, що так скоро улетіла від нас в інші світи.

Покійний о. А. Бончевский записав:

- 1) На фонд запомоговий для бідних студентів університета у Львові два тисячі доларів.
- 2) На видавництво популярно-наукових книжок в Америці пять сот доларів.
- 3) На фонд шкільної молодіжи в Америці триста доларів.
- 4) На фонд Еміграційного Дому в Америці двіста доларів.

Першим фондом, котрий зовесь фондом запомоговим іменю о. А. Бончевського, заряджує Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові під слідуєчими условіями:

«Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові приступить до впровадженя в жите сего фонду запомогового ім. Антонія Бончевського з слідуєчим роком шкільним т. є з днем 1. жовтня 1903.

Висота річної запомогои залежна буде від висоти кождочасної стопи процентової т. є відсотки від капіталу 2.000 доларів, що сам не може бути порушений, побрані до початку шкільного року т. є до 1-го жовтня кождого року, становлять річну запомогу до поділення.

Запомога має бути уділювана як рід безпроцентової позички одиразової Русинови-Українцеви з Галичини, студентови університету світського факультету. — Кривні покійного Антона Бончевського мають першєнство.

Наділений запомогою має підписати реверс, в котрім зобов'язує ся словом чести побрану запомогу звернути фондові ім. Антона Бончевського, скоро лиш буде міг, та приобіцяє працювати всіми силами для добра українського народу.

Зверне і тим способом гроші не будуть прилучені до основного капіталу фонду ім. Антона Бончевського, але мають роздатися як більші або менші запомоги в міру потреби і обставин Русинам-Українцям, студентам університету світських факультетів, котрі мають підписати реверс з зобов'язаннями висше поданими.

Надавати запомогу і взагалі орудовати сим фондом як також фруктифікувати єго у власнім заряді буде кождочасний Виділ Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові з виключенєм всяких правительственних і автономічних властей.

Запомогу надає Виділ дорогою конкурсу.

Стан маєтковий сего фонду буде виказувати Виділ в річних справозданях рахункових Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові.

Товариство фруктифікує сей фонд в своїм заряді як інші фонди і відпозідає за єго цілість.

Фондом на видавництво популярно-наукових книжок в Америці заряджують оо. Ст. Макар, Н. Дмитрів і П. Тимкевич.

Фондом шкільним від смерті бл. п. о. Бончевського заряджують: о. І. Констанкевич (предс.), пані Е. Струтинська (секр.) і о. Н. Стефанович (каспер).

Грїшми, які позіставив бл. п. о. Б. на фонд Ем. Дому в Америці, заряджує теперішній Уряд с. є о. Н. Підгорецкий, К. Кирчів і Л. Сиротак.

Після точок находячих ся в акті основаня фонду запомогового ім. о. А. Бончевського фонд сей має помагати як найскорше і як найбільшому числу руских студентів в краю.

Фонди другий, третий і четвертий мають тільки одво услїве а іменно, щоби були уміщені в певних банках на імя всіх 3 урядників — впрочім зіставлена воля дотичним комітетам, що-до розпорядженя сими фондами.

Як бачимо, пок. о. Бончевский записав три тисячі доларів на загально рускі ціли, а записав їх із своєї асекурації, бо готового гроша, будучи на невеликій парохії і маючи видатки на родину, ліченє і т. п., жадного не полишив.

Ті гроші — се можна сказати єго жите, єго кров!

Нехай же они марно не пропадуть. Нехай принесуть як найбільшу користь України-Руси. Нехай взбудять в наших серцях ту любов до свого народу, яка горіла в груді Покійника: нехай заохотять і нас до жертволюбивости на ті ціли, на які він жертвував!

Однак записи пок. о. Бончевського хоч і як значні — се лиш капля води в морю, бо Русь наша бідна. Она потребує мільонів! І буде мати

мільони, если кождий Русин і Русинка будуть сеї думки, що Покійник.

Складаймо-ж жертви хочби і найменші на народні цілі, але складаймо їх безупинно і щільно при кождій нагоді.

Допоможім годувати борців за волю України-Руси по сей і по той бік Океана, узброїм їх мечами світла і правди, а певно причинимо ся до чим скоршого здійснення ідеалу Покійника і ідеалу кожного чесного Русина — до воскресення України-Руси!

Д О П И С Ь

З Відня.

(Дальше).

Дивно може кожного земляка вражати, що коли всі тутешні українські товариства хоч як дрібними засобами звеличали пам'ять нашого Кобзаря, однісіньке тільки товариство інтелігенції, що після своєї організації повинно вести перед, не змогло ся і на такий степен інтелігенту, аби вдоволати тій загально народній традиції. «Кружок земл.» один однісінький не звеличав Тарасової пам'яті. А звісно всім, що торічний провід «Кружка» вже задалегідь ладив ся і в тій цілі переводив спільну організацію всіх українських товариств у Відні, в чім зроблений був вже почин з молодіжню, аби Шевченкові поминки святкувати спільно цілою українською колонією і величавим святком. Бодай не згадувати — соромна Семенівщина, якої скверний го-мін відібе ще раз невдовзі при нагоді судової розправи акад. Л. П., полишила нам чимало чаду; за ціну запросин і многолітства п. Ковальського утерпіла українська організація досить вже дисгармонії, — чей вже отямимо ся раз, що задля похибки одної одиниці не піде в шматки ціле наше діло загальне і ні за про що не будемо вести безцільно батрахомиахії.

Хоч і по неволі таки мусів я бодай злегка доторкнути сеї негативи тутешного життя, поми-наючи при тім вельми невідраді подробиці. Світлою подією, яка вірадою і великою надією наповнила серця всіх тутешних земляків, є поява нашого нового приходника Впр. о. крил. Івана Шиха. До симпатичного о. проф. А. Котецького, який вже був дав ся пізнати зі сво-їх гарних прикмет серця і ума, прийшов до нашої колонії ще й приходник подібної вдачі і так вичначного інтелекту, як ми лише могли собі бажати. Се бажане виходило а contrario вже хочби з того, що від часу опорожнення прихода св. Варвари могли ми наглядно і на примірі отця Семіонова справдити, до якого сумного стану дійти може сей визначний прихід, коли на чолі єго стане недоріка, що ні у него ума ні

світлич прикмет характера. Post tot discrimina- geshu тим більше лине тутешна колонія до тих довго вижиданих своїх панотців, що кождим своїм словом і ділом оправдують вповні наші вижиданя і симпатії.

На привіт нового отця пароха устроїла не-давно тутешна українська громада сходиви, на яких Впр. о. парох, одвічаючи на слова п. Явор-ського, зложив заврєне, що поври труд на цер-ковній ниві щиро посвятить свої сили і наро-дному ділу. Своїми словами викликав він прав-диву радість всіх учасників, а вираз сему дав редактор др. Кулачковский. Гимн «Ще не вмер-ла Україна», відспіваний грімко учасниками, знаменував настрої, який визвали слова о. па-роха.

(Конець буде).

Соціалізм, етика і політика.

під розвагу «СТАРШИМ і МОЛОДШИМ» подав

Др. Іван Копач.

7)

(Дальше)

II.

Сї уваги я повинен був властиво переслати «Молодій Україні», бож там і статя п. М. Г. бу-ла випечатана. Та не зробив я сего з ріжних причин. 1) Ті уваги можуть бути цікаві і для ширшого загалу, іменню під сю пору, коли со-ціалістичні кличі стали розходити ся вже й на наші села (прям. Збарацину). 2) На стор. 189—190 (ч. 5) пише «Молода Україна» про двох—трех рутенських філістрів» на студиях заграни-цею, котрих екземплярчно характеризує також яко «сумнівої суспільної вартости і сумнівих надій «учених», що доволі безжурно живуть за границею і не кивають пальцем ані для націо-нальної справи ані для науки — а хто зна» ще може й роблять усякі «хруньства». — Позаяк і я маю вже те щасте, чи нещасте сидіти на тих студиях за границею, то рад-не-рад мушу ту характеристику взяти й до себе. А супроти того очевидно не маю й великої надії на те, щоби М. У. схотіла видрукувати мої повисші, може й справді не дуже наукові, але на кождий случай щиро людські, кільканайцятьлітнім досвідом життєвим призбирані рефлексії. 3) Коли саме от перед двома роками якийсь анонімний допи-суватель з Тернополя назвав був мою щирю і, скільки я лиш міг, совісну, а мабуть навіть і не безхосенну, чотирилітню учительську працю в тернопільській гімназії «розбоем власного наро-ду», а редакция М. У. заявила, що ще до тої справи поверне — тоді я написав до тодішнього відвічального редактора М. У. п. В. Старосоль-ського щирий лист, в котрім я єго прозив, щоби він у своїм органі передусім подав яку статю,

котра-б раз загально і принципіально ясно обго-ворила відносини учителя до учеників і на від-ворот — причім я єму поставив цілий ряд пи-тань і проблемів, що не повинні-б бути поминє-ні. П. В. Старосольський лист дістав і навіть устно по тім обіцяв уволити мою просьбу. Та, на жаль, до винї я такої статї не дїждав ся. І се трета причина, яка мене спонукала не йти вже сим разом до «Молодой України».

Але може дехто — іменню з моїх товари-шів-учителів або й настоятелів — здивує ся, що я як учитель хотів ставати в М. У. в один ряд з єї дописувателями, переважно, як звісно, гім-назіяльними учениками. Прецінь же одним безпосереднім forum для справ між учителями а учениками — то директор і конференція; все инше треба ігнорувати.

Та як-раз в тій точці я маю трохи инші погляди і, гадаю, справедливі. Передусім се ясне, що де як де, а іменню в педагогії, сама фор-мальна юрисдикция ніколи не може вистарчити, бо задачею і ціллю всякої розумної і здорової педагогії є: душу ученика, що так скажу, вну-трішню перегонити й перековати, а не лише зверхню настрашити. Прецінь же не «страха ра-ди юдейска» має дозрілий чоловік сяк або так поступати, але «страха ради Божія» тобто пере-дусім страха ради власної совісти. Бо лиш ту і не де пиде лежить як-раз ся велика і дивна тайна душі людської, що в ній инодї прикрій примус перероджує ся в радісну свободу, споді-ваний камінь являє ся несподіваним хлібом, а навіть смерть стає житєм — все для матема-тичних обчислень або фізичних важень непо-нятні і чудні річи. І тому я без найменшого ва-гання навіть найменшій дитині — очевидно у відповідній формі — даю все і всюди радо по найліпшій совісті, о скільки сам знаю, щире вияснене ві всім, чого-б лише вона забажала. А о скількиж більше я винен був се М. У., за-гально славленому органі нашних «наймолод-ших», тобто ніби органи «будучности» вла-сного народа? Прецінь я знав, що той орган як непомилний авторитет розходить ся і буде певно потайки розходити ся й дальше поміж учениками гімназіяльними мимо всяких указів і обіжників «свише». Прецінь же у названій до-писи піднесений був надто так часто — і на мій погляд досить справедливо — роблений учи-телям і «старшим» взагалі закид, що молодіж блукає, бо не має належного щирого проводу. До того я тоді ще не мав жадної певної підста-ви — бодай що-до моєї особи — підозрівати М. У. о злу волю або свідому газетярську хи-трість. Я гадав: як що й роблять лихо, то от, звичайно як молодіж, з добросовісної помилки, недосвідченя або що. Та треба ще й те памя-тати, що у нас Русинів при невеликім числі старшої інтелігенції молодіж академічна все

Родинке житє.

(Гадки проф. д-ра Фрідріха Паульзена).

Під розвагу руским «соколкам і паннам»

7)

подав

Др. ІВАН КОПАЧ.

Вже нераз звернено на се увагу, що між великими філософами, котрі гадками прору-бували нові дороги, далеко більше було нежона-тих. Се певно не случайне явище; таких мужів як др. Бруно, Спіноца, Шопенгауер ледво можна-б собі і виобразити яко батьків родин; вони були би стали ся иншими, якби були мали жінки і дітний, вони були би певно були обережніші, уважливіші і лагідніші. «Жінка і діти» — ка-же раз Бентем¹⁾ — то закладники, яких муж дає світови яко запоруку свого належного по-веденя. А світ мірить добре поведене таких му-жів передовсім «благонадежностю» (Corgectheit) поглядів.

І справді вільний чоловік ще й як може жити для свого звания: не путаний домашніми журбами ані родинними справами він може зо-всім віддати ся формованю своїх думок, або журбі про поручені собі думі. Безженному свья-

¹⁾ Jeremy Bentham (1748—1832), англійський правник і філософ, основатель т. зв. утиліта-ризму тобто філософії власної користи. I. K.

ченикови заступає родину громада, учители, що не має власних дітний, заступають їх місце чужі діти; у него вироблюють ся батьківські відносини до учеників, бо прецінь і в єго душі живе бажане, дбати і працювати для дітний як батько. І коли він не має домових клопотів, то єму лекше та-кож під зглядом тілесних і світських потреб за-няти ся своїми вихованками. — В Англії підно-шено в н.с.лїдних часах часто питанє, чи би й протестантській церкві не придали ся релігійні брацтва, подібні до чернечих чинів старої (ка-толицької) церкви, але на кождий случай з обі-том, від котрого можна би кождої хвилі звільнити ся, і з рішучим напрямом діяльности на зверх. Кажуть: церков протестантска своїми слугами вже не досягає найназших верстов люду, душ-пастир, іменню в великім місті, стоїть надто да-леко від здичілах, бездомних мас. І справді, про се не можна сумнівати ся, що брацтва того рода могли-б мати значний і благодатний вплив. Якби лише вкорінили ся, а їх члени остали вірними ідеї закону, котра звиває: не панувати або вигід заживати, лиш служити, тоді найшли-б певно щире довіре у людей, яке не легко находять душпастирі, що стоять серед суспільности і єї інтересів. Скинене з себе самолюбної жадки, що глядить за богатством, значінем і становищем для себе і для своїх найблизних, давало-б їм велику силу над душами. З другого боку кождий з них з особа чернав би силу до посвяченя власного жатя.

З духа брацтва, воно заступало-б кождому

поодинокому членови суспільність, котрої досто-їнств всі вони зрікали би ся, воно заразом да-вало би їм потрібну підпору в дисциплінованю себе самого.

Отсе й є ідея целібату. Та инша річ єї воплочене, ледви котрий історик відважить ся рішати, чи се був спасений крок, що римска церков поставила безженність загальним обовяз-ком для всего священства. Ту легко мож зав-важати деякі важкі наслідки; нема сумніву, що через те духовенство відгородило ся від суспіль-ности, а через те і церков стала самостійнішою супроти держави; та рівнож нема сумніву й про те, що примус приносить з собою найбільші не-безпеченства там, де він не перейде зовсім у власну волю. Безженне житє ставляє до мораль-ної і умової сили чоловіка рівно великі вимоги, в кождім разі за великі для пересічної натура. Та і се справедливо говорять, що на німецький нарід сплило много благодатного добра з чесного дому протестантського пастора. Добра жінка па-роха може нераз для морального і релігійного вихованя громади більше зробити як парох. (Те саме можна сказати про руске духовенство. — Ред. Рус.)

(Дальше буде).

грала і грає і певно ще довго буде грати зовсім іншу, іменню далеко визначнішу роллю в життю народнім як у інших багатших і висше розвинених народів¹⁾. — А що-до амбіції, що ось то, мовляв, не випадає прецінь учителеви ставати в публичний бовній ряд з якимсь там «темним» апонімом — то я ніколи на тій точці не був дуже вражливий. Я висше всього цінив і ціню й до нині щирю душу. І того лише жадаю й від інших, з ким маю до діла. Я думав тому і що до «Молодої України»: Слабші між ними може мені будуть вдячні за мої влучніші гадки; з рівними буду ділити любую згоду — аж ще й сам так як би студент; а сильнішим буду вдячний за поучення і буду їм радувати ся як надії на красшу будучність.

(Дальше буде).

З державної ради.

На початку засідання президент повідомлює, що від презеса кабінету одержав письмо з просьбою о заряджене виборів до делегаций. На внесення пос. Пацака відчитують дословно інтерпеляції та внесення. Се відчитуване трвало аж до год. $\frac{3}{4}$, почім пос. Толінгер више замкне засідання, що і ухвалено. Слідуюче засідане нині о год. 7. вечером.

Між відчитаними інтерпеляціями находили ся пп. Милоли і Юрія Васильків і Штраухера в справі ласкавого поїзду зі Львова до Чернівців; пос. Коса в справі складок на костел св. Елисавети у Львові; пос. Гладишовского в справі реформи організації санітарної служби в політичній і громадській адміністрації.

Вчера роздано в парламенті друковані справоздання квотової депутації і проєкт квотового закона.

В угодівій комісії пос. Кафтап поставив внесення, щоби відročити наради, аж до вияснення ситуації на Угорщині. Др. Кербер відповів, що австрійське правительство не може мати найменшого впливу на відносини в Угорщині, а спеціально що-до цлово-торговеньного союзу то угорска комісія полагодила его в цілости і нема раціональної причини відročувати наради. В голосованю перенало внесення пос. Кафтапа.

Цлова комісія відбувала свої наради в првсутности президента міністрів д-ра Кербера, який заявив, що нині буде міг дати відповідь на всі запити звернені до правительства.

Зелізнична комісія приняла вчера одноголосно правительственне предложение що-до закупна австрійських шляхів угорско-галицкої зелізничі.

Чеський клуб ухвалив одводушно не допустити до нарад над бюджетовою провізорією.

Новинки.

— **Календар.** В четвер: руско-кат. Онуфрея Вел. Прп. рим.-кат. Проперта. — В п'ятницю: руско-кат. Акилина муч.; рим.-кат. Йоана і Павла.

— **З Наукового Товариства ім. Шевченка.** Продовжене загальних зборів Наукового Товариства імени Шевченка відбуде ся в неділю дня 28. с. м. о 4. год. в комнатах товариства.

¹⁾ Що се побіч добрих має й свої лихі сторони, про се я міцно пересвідчений і може коли дам докази з історії нашого відродження в Галичині. Загальні уваги на сю тему знайде цікавий в прегальній найновій Паульзенівській праці: „Die deutschen Universitäten und das Universitätsstudium“ (1902, ціна 6 марок). Книжка присвячена: „Der studierenden Jugend der deutschen Nation“. Але я гадаю, що і кожний руский студент прочитає її певно з величезним хисном і пожитком. — Впрочім і те цікаво, що й певно не за мало патріотичне — розуміє ся, в душі польскім — „Słowo polskie“ в недавній статі (з р. 1903. ч. 92) п. з. „Nasza młodzież“ також відмовляє молодезі університетській уздібненя до веденя практичної політики. Там читаємо між иншими отсі слова: „Z zasady jesteśmy przeciwni przedwczesnemu i bezpośredniemu udziałowi młodzieży w działalności praktycznej stronnictwa“. А на иншим місци: „Powiedzieliśmy już raz, że dla realnej działalności stronnictw politycznych niema gruntu w stowarzyszeniach młodzieży i wogóle w życiu akademickim“.

Засідане секції природописно-лікарської буде в четвер 25. с. м. о $\frac{1}{2}$ 8. год. вечером в сали, де звичайно.

— **Намісник гр. Андрій Потоцкий** в товаристві віцепрезидента краєвої ради шкільної д-ра Плажка був вчера пополудни довше як годину при відбуваючій ся тепер іспиті зрілости в рускій гімназії у Львові.

— **Сумні відносини на університетах.** На черновецькій університеті припала с. р. черга на Поляка д-ра Гальбана стати ректором. Однак професори-Німці поминули д-ра Гальбана, а вибрали ректором д-ра Германа. Минулого року стрітило те саме проф. д-ра Стоцкого, на которого припала черга бути ректором. Така сама історія лучила ся с. р. і на львівській університеті, де ректором мав бути проф. др. о. Бартошевский. При виборі его, яко Русина, поминено, а вибрано ректором ке. д-ра Фіялка, котрий зрік ся вибору — може тому, що бачив покривджене свого товариша? Хотяй в се не віримо.

— **Як треба то вміють!** Польска праса, як і взагалі галицкі Поляки старають ся всеюди і все польщити рускі імена і назви. Правда, що і наші рутенці помагають їм в тім чимало. Ось недавно читали ми анонс канцелярії пп. Добрянського і Заяця в „Słowo polskie“: Kupię dom w śródmieściu. Kancelaryja adwokacka Dobrzański i Zajce (!). Але ось стало ся, що убили жидівку Вершхолек і Червоний, за яким тепер пошукує доліція. Польскі дневники, пишучи те прізвище, не пропускають, як звичайно, кінцевого «й», а пишуть без ваймки Czerwonuj або Czerwenuj, ба навіть відміняють в спосіб незгідний з духом польского языка: Czerwenyjego, Czerwenyjemu і т. д. (замість Czerwenego, Czerwenemu). Але колиб виявило ся по сійманю убийника, що він як-раз «ладіньського обржондкку» — отсе було-б для всяких шовіністів... tableau!

— **Земля на продаж.** В Живачеві, городеньского повіта, є на продаж дорогою парцеляції 120 моргів орного, шпичного, дуже доброго поля в більших і менших парцелях. Ціна за морг 240 до 440 К. Всяких пояснен в тій справі уділяє о. Іван Однорог, парох Живачева, пошта Незвиска.

— **Вісти з Буковини.** В п'ятницю відбула ся в краєвм правительстві довша конференція межі кв. Гогенльогом а провідниками буковинських Русинів: д-ром Стоцким, Н. Васильком і проф. Пігуляком.

Судовий радник Калитовский, член кацапского тов-а політ. «Народная Рада» виступив з сего тов-а, визнавши, що оно вводить деморалізацію межі буковинськими Русинами. Своє вступлене з «Нар. Ради» подав п. Калитовский до відома пос. Н. Василькови.

Проф. др. Маковой буде в суботу читати з рамени «Історичного тов-а» в «Нар. Домі» в Чернівцях реферат п. з. «Хотинська війна в 1621. р. у славянській літературі».

— **Вісти з Америки.** В Ньюарку, Н. Дж., основало ся руске брацтво ім. св. Івана Хрестителя і приступило до «Русского Нар. Союза».

«Руске драматичне товариство» в Оліфанті відіграло дня 18. с. м. «Наталку Полтавку» Котляревского і комедію «Виворожила».

Григорій Підсадочний в Єреї Ціти збирає датки на руску бурею в Рогатині, як се оголошує амер. «Свобода».

О. М. Балог вихрестив доси в протягу кількох літ 17-ох протестантів на гр.-кат. віру. Сей факт свідчить, що руске духовенство в Америці ревню трудить ся для добра католицкої Церкви.

Редакція «Діла» оголошує лист П. Швидкого з Фінкргіу в Канаді, в яким він пише: Ми канадійскі Русини з осади Фінкргі, потребуємо сейчас сьвященника на сталу парохію. Платня річно 600 долларів, за котрі ручить комітет церковний. Крім того сьвященик буде мати доходу, так що річно враз із платнею стояти буде на 1000 долларів. В сій кольонії є нас більше-менше тисяч осадників, разом до п'ять тисяч душ. Одна церков уже готова, а дві кінчать ся. Мешкане для сьвященника також кінчать ся. Просьбу о сьвященика внесли ми до львівської консисторії і до Преосв. Митрополита. Хто би з вєч. духовенства нашого мав охоту прибути на нашу кольонію на пароха, то просимо написати на адресу Петра Швидкого в Фінкргіу, почта Розтери, Саскачеван, Канада. — Фінкргіу, 28. мая 1903. За Комітет *Петро Швидкий*.

— **Личні вісти.** Новий маршалок краєвий гр. Стан. Бадені має прихати до Львова дня 1. або 2. липня і обняти урядоване. — Директор львівської поліції, радник п. В. Шехтель, виїхав за відпусткою, а его заступає радник поліції п. Фляттав.

— **Злобна жінка.** Перед трибуналом присяжних судій в Тернополі вела ся оноді розправа проти селянина з Цілієва о намірене убійство своєї жінки. Обжалований мав вкинути свою жінку до глубокої керниці, звідки она чудом лише виратувала ся і донесла про се прокураторі. Одиноким сьвідком сеї події була згадана жінка. На щасте обжалованого его жінка що-до

довготи языка не ріжнила ся нічим від мільонів инших. Коли ова ждала перед судом, заки покличуть її на сьвідка, запитали її якісь два чужі мужики, як то було з тим її тошпенем в керниці. Баба оповіла подрібно цілу справу і додала тихо: «Він не хотів мене тоштити в керниці, бо як би я там була впала, то була бим навевно погібла. Я лише видумала таку штуку, аби позбутися свого мужа. Я сама зішла по ланцуху до керниці, а опісля вилізла тим самим способом і наробила крику». — Сі оба сьвідки зголосили ся сейчас в суді і під присягою опіпили, що чули перед хвилею від баби. Розуміє ся, що трибунал судій присяжних оголосив прихильний вирок для обжалованого і его випущено зі слідчої вязниці, де він через злобу своєї жінки пересидів чотири місяці.

— **Огні.** В Колодівці, станіславського повіта, згоріло оноді 20 господарских загород, вартости до 15.000 К. Причиною пожежу були діти, що бавили ся сірниками.

— **Славянського богослуженя** домагають ся Дальматинці. Zeit доносить, що оноді була у Сьв. Отця депутація дальматинських єпископів і просила о заведење в Дальмації старославянської літургії, а при тім вручила Папі меморіал в тій справі. Папа обіцяв розглянути меморіал і дати небавом відповідь.

— **Інтронізаційна подорож сербского короля.** Через Швайцарию аж до границі провадили двірський поїзд висні швайцарскі урядники. Король не показував ся. В Інсбруку повитали короля на двірці сербскі студенти в числі звшш 100. На промову одного зі студентів король відповів. У Відні о год. 10 вечером зібрало ся на західнім двірці звшш 500 Сербів і велика сила публики. Повитано короля окликом «живію». Сербский посол у Відні представив ся королеви в вагоні. Відтак король висів і підійшов до зібраних тут депутацій. Бурмістр Білгорода Стеменкович привитав короля дуже радісно та віддав ему годд міста. Відтак приняв король депутацію сербских студентів і повернувши до вагона, прислухував ся у вікні сербским патріотичним пісням, сьпіваним студентами. Перед самим відїздом вручила мала дівчинка королеви китицю. Разом з королем їхав его брат Арсеній з сином і кв. Юрій Карджоржевич. Білгород удекорував ся торжественно на приїзд короля. Склени будуть замкнені через два дни. Богато публики з провінцій їздить ся. На двірці привитають короля між иншими тільки австрійський і російський послы; всі инші заграничні представителі виїхали з Білгороду на зазив своїх правительств. Німецький та італійський послы вправді остануть в Білгороді, але не приймуть участи в привитаню. Сеєя демонстрація стоить в звязи з жаданєм держав, щоби покарано королівских убийників. В сій справі висказав ся бурмістр Білгорода Микола Стеменкович до одного з редакторів «Die Zeit», що публична опінія цілої Сербії уважає покаранє убийників прямо виключеною річю, бо «не карає ся тих, що вивольюють вітчизну з нещастя і вказують їй нові дороги розвою і щастя».

— **Завзяті кадети.** Оноді донесли телеграми, що на султаськім дворі в Царгороді вибухнув якийсь бунт, причім погібло кількадесят офіцирів. Тепер насіли близні вісти про сю подію. Справа була така: Одна з царгородских дільниць Бешикташ, межує з дільницею Ільдиз-кіоск, якої начальником є Гасан-баша, вірний слуга султана. В середу викрито між учениками кадецкої школи, т. зв. софтами, якесь тайне товариство, за що мало ся арештувати кількох софтів. Гасан-баша вислав кількох поліціянтів, але кадети всі як один станули в обороні своїх товаришів. Тоді Гасан виправив відділ війська до кадецкої школи. Кадети боронили ся як льви, лавками, буками, ножами, але вкінці багнети взяли верх. В борбі згнуло 18 кадетів, а 138 кадетів і вояків було ранених. Прочих кадетів увязнено. Про сю подію знало в Царгороді дуже мало осіб, бо часописям не вільно було про неї писати.

— **Жертви білгородської революції?** У Відні минулого тижня треба було три особи відставити до дому божевільних, котрі зішли з розуму на тій точці, що они є кандидатами до сербского престоло. Подібна історія стала ся оноді і в Прешбурзі. Там досьвіта о 5. год. рано ішов через міст Франц Йосифа помічник фризнерский Ференкович і нараз збожеволів та став кричати, що він король сербский, а опісля почав бити людей палицею. Ледви кількох поліціянтів могли ему дати раду і відставити его до шпиталю.

— **Дрібні вісти.** В Ярославі отверає ся з днем 1. вересня приватна гімназія жіноча. — Оноді утопив ся в Сереті кандидат І року учительської семінарії в Тернополі, Александр Пивовар.

Наука, штука, література.

— **Учитель ч. 12 з 20.** червня 1903. Зміст: Наука ошадности в школі. — З ниви нашого шкільного письменства. — З Руского Товариства педагогічного. — Всячина. — Конкурс.

